

МИЛЛИЙ ГВАРДИЯ ОРГАНЛАРИДА МАЪМУРИЙ ЮРИСДИКЦИЯ ВА ФАОЛИЯТНИ БАҲОЛАШ (KPI) ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ: КОНЦЕПТУАЛ МУАММОЛАР ВА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВЛАР

Усманов Алишер Толмасович

Жамоат хавфсизлиги университети мустақил изланувчиси.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.23154679>

Аннотация. Ушбу тезисда Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси органлари томонидан маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва ходимлар фаолияти самарадорлигини баҳолашнинг (KPI) замонавий ҳолати танқидий-таҳлилий ўрганилган. Фаолиятни баҳолашда экстенсив (миқдорий) кўрсаткичларга асосланган анъанавий ёндашувнинг камчиликлари очиб берилиб, илгор хорижий тажриба (Германия, Япония, Буюк Британия) асосида хизмат кўрсатишга йўналтирилган (service-oriented) ҳуқуқни муҳофаза қилиш моделига ўтишнинг илмий-назарий зарурати асосланган.

Тадқиқот доирасида ички ишлар органлари билан қўшма патрулик хизматини ўташдаги ҳуқуқий коллизиялар ҳамда ахборот алмашинувидаги «маълумотлар изоляцияси» (Data-Silo) муаммоларининг ечимлари таҳлил қилинган. Мазкур бўшлиқларни тизимли бартараф этиш мақсадида соҳага инновацион **«Рақамли-интеграциялашган рейтинг модели»ни (Digital-Integrated Rating Model – DIRM)** жорий этиш концепцияси ҳамда тегишли идоравий норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш бўйича илмий асосланган тавсиялар илгари сурилган.

Калит сўзлар: Миллий гвардия, маъмурий юрисдикция, фаолият самарадорлигини баҳолаш (KPI), хизмат кўрсатишга йўналтирилган полиция модели, рақамли трансформация, маълумотлар изоляцияси (Data-Silo), Рақамли-интеграциялашган рейтинг модели (DIRM), норматив-ҳуқуқий коллизиялар.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ЮРИСДИКЦИИ И СИСТЕМЫ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ (KPI) В ОРГАНАХ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ: КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ

Аннотация. В данных тезисах представлен критико-аналитический обзор современной практики применения административного права и системы оценки эффективности (KPI) сотрудников Национальной гвардии Республики Узбекистан.

Выявлены недостатки экстенсивного (количественного) подхода к оценке деятельности и обоснована научно-теоретическая необходимость перехода к сервисно-ориентированной правоохранительной модели на основе передового международного опыта (Германия, Япония, Великобритания).

В рамках исследования разработаны предложения по устранению правовых коллизий при совместном патрулировании с органами внутренних дел и решению проблемы «разрозненности данных» (Data-Silo) в межведомственном информационном обмене. Для комплексного устранения выявленных пробелов предложена концепция внедрения инновационной **«Цифро-интегрированной рейтинговой модели» (Digital-Integrated Rating Model – DIRM)**, а также выдвинуты научно обоснованные рекомендации по совершенствованию соответствующей нормативно-правовой базы.

Ключевые слова: Национальная гвардия, административная юрисдикция, оценка эффективности деятельности (KPI), сервисно-ориентированная модель полиции, цифровая трансформация, разрозненность данных (Data-Silo), Цифро-интегрированная рейтинговая модель (DIRM), нормативно-правовые коллизии.

ENHANCING ADMINISTRATIVE JURISDICTION AND THE PERFORMANCE EVALUATION (KPI) SYSTEM IN THE NATIONAL GUARD: CONCEPTUAL CHALLENGES AND INNOVATIVE APPROACHES

Abstract. This thesis presents a critical-analytical review of the current administrative law enforcement practices and the Key Performance Indicator (KPI) evaluation system within the National Guard of the Republic of Uzbekistan. The study exposes the limitations of relying on an extensive (quantitative) approach to performance evaluation and substantiates the theoretical and practical necessity of transitioning to a service-oriented policing model, drawing on advanced international experience (Germany, Japan, and the UK). Within the scope of the research, specific proposals are formulated to resolve legal collisions during joint patrols with internal affairs agencies and to mitigate "Data-Silo" issues in interdepartmental information exchange. To systematically address these gaps, the author proposes the conceptual implementation of an innovative "**Digital-Integrated Rating Model**" (DIRM), alongside scientifically grounded recommendations for refining the relevant normative and legal framework.

Keywords: National Guard, administrative jurisdiction, Key Performance Indicators (KPI), service-oriented policing model, digital transformation, data silos, Digital-Integrated Rating Model (DIRM), normative-legal collisions.

Сўнги йилларда Ўзбекистон Республикасида жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида олиб борилаётган тизимли ислохотлар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини «Халқ манфаатларига хизмат қилиш» тамойили асосида қайта кўриб чиқишни тақозо этмоқда. Шунга қарамай, Миллий гвардия органларининг маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва ходимлар ишини баҳолашда (KPI) ҳанузгача эскирган, асосан миқдорий (статистик) кўрсаткичларга таяниш амалиёти сақланиб қолмоқда. Ушбу ҳолат фаолиятда сифатдан кўра кўпроқ сонга эътибор қаратилишига, идоралараро ахборот алмашинуви жараёнида «маълумотлар изоляцияси» (Data-Silo) каби тизимли муаммоларнинг келиб чиқишига, шунингдек, ички ишлар органлари билан ҳамкорликдаги қўшма патруллик хизматида турли ҳуқуқий коллизиялар ва процессуал ноаниқликларни юзага келтирмоқда.

Мазкур тадқиқот мавзусининг илмий ва амалий долзарблиги, биринчи навбатда, жамоат хавфсизлиги тизимини анъанавий жазоловчи ёндашувдан илғор хорижий тажрибаларга асосланган, хизмат кўрсатишга йўналтирилган (service-oriented) замонавий полиция моделига трансформация қилишнинг концептуал зарурати билан белгиланади.

Қолаверса, амалиётда учраётган идоралараро маъмурий юрисдикция доирасидаги ваколатлар тўқнашувини бартараф этиш ҳамда бу борадаги норматив-ҳуқуқий базани комплекс такомиллаштириш бугунги куннинг энг муҳим вазифаларидан бирига айланган.

Шу муносабат билан, мавжуд ҳуқуқий ва тизимли бўшлиқларни тўлдириш мақсадида ходимлар фаолиятини ҳолис, шаффоф ҳамда автоматик тарзда баҳолаш

имконини берувчи инновацион «**Рақамли-интеграциялашган рейтинг модели**»ни (DIRM) миллий қонунчилик ва амалиётга жорий этишнинг объектив эҳтиёжи пишиб етилган. Умуман олганда, ушбу масалаларнинг илмий-назарий ва амалий жиҳатдан чуқур тадқиқ этилиши Миллий гвардия тизимида қонун устуворлигини мустаҳкамлаш, бошқарув самарадорлигини ошириш ва фуқароларнинг ҳуқуқларини ишончли ҳимоя қилишнинг янги механизмларини яратишга бевосита хизмат қилиши билан ўта долзарб ҳисобланади.

Дарҳақиқат, Янги Ўзбекистоннинг бугунги тараққиёт босқичида давлат ва жамият бошқарувининг барча соҳаларида бўлгани каби жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимида ҳам концептуал жиҳатдан мутлақо янги, инсонпарвар ва халқчил тамойилларга асосланган ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М. Мирзиёев томонидан илгари сурилган ва бугунги кунда давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланган *“Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак”* деган эзгу ғоя, шунингдек, *“Инсон – жамият – давлат”* парадигмаси ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, хусусан, Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси фаолиятининг туб моҳиятини белгилаб бермоқда¹. Ушбу кенг қўламли ислоҳотларнинг асосий мақсади – жамиятда қонун устуворлигини таъминлашда жазоловчи, репрессив усуллардан бутунлай воз кечиб, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга йўналтирилган ижтимоий профилактика ва *“Хавфсиз маҳалла”* тизимларини яратишдан иборатдир. Мазкур глобал трансформация жараёнларида Миллий гвардиянинг маъмурий-ҳуқуқий мақоми тубдан қайта кўриб чиқилиб, унинг ваколатлари сезиларли даражада кенгайтирилди. Жумладан, жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, фуқаролар осойишталигини таъминлаш ва маъмурий юрисдикция фаолиятини амалга оширишда янгича ҳуқуқий механизмлар жорий этилди.

Бироқ, маъмурий-ҳуқуқий ваколатларнинг кенгайиши ҳамда жамият олдидаги масъулиятнинг ортиши мазкур тузилма фаолияти самарадорлигини холис, шаффоф, адолатли ва илмий асосланган индикаторлар, яъни самарадорликнинг муҳим кўрсаткичлари (KPI) орқали баҳолашни бевосита тақозо этади. Шу ўринда, алоҳида таъкидлаш жоизки Миллий гвардиянинг маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва унинг фаолиятини баҳолашнинг бугунги кундаги амалдаги тизимини, мавжуд норматив-ҳуқуқий базани ҳамда амалиётда юзага келаётган тизимли муаммоларни комплекс, илмий-академик ва танқидий таҳлил қилишдан иборатдир.

Дарҳақиқат, маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятининг самарадорлигини баҳолаш масаласи кўп йиллар давомида ҳуқуқшунослик, криминология ва давлат бошқаруви назарияси соҳасидаги кўплаб маҳаллий ва хорижий олимларнинг асосий диққат марказида бўлиб келган. Шундай бўлса-да, айнан ўзига хос икки томонлама табиатга эга бўлган – яъни, бир вақтнинг ўзида ҳам ҳарбий тузилма, ҳам жамоат тартибини сақловчи ва маъмурий юрисдикцияни амалга оширувчи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган вазифаларини бажарувчи Миллий гвардия фаолиятини баҳолашнинг ягона, универсал назарий концепцияси ҳалигача фанда тўлиқ шаклланмаган.

¹ Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимининг қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017. – Б. 24.

Ушбу муаммонинг илмий-назарий ечимини топиш мақсадида миллий ва хорижий олимларнинг қарашларини қиёсий-танқидий таҳлил қилиш талаб этилади.

Ўзбек юридик фанида маъмурий-ҳуқуқий фаолият, жамоат хавфсизлигини таъминлаш механизмлари ва ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни юритишда исботлаш жараёнлари бўйича кенг қўламли ва салмоқли изланишлар олиб борилган. Жамоат хавфсизлиги тушунчаси ва унинг илмий-назарий таҳлили масалалари *Ш. Тўрахонов* ва *Н. Абдурашулов* каби олимлар томонидан атрафлича ўрганилган². Уларнинг илмий изланишларида жамоат хавфсизлиги фақатгина ҳуқуқбузарликлар статистикаси билан эмас, балки фуқароларнинг тинч ва осойишта ҳаёт кечириши учун яратилган ижтимоий-ҳуқуқий шарт-шароитлар мажмуи сифатида талқин этилади. Бу ёндашув фаолиятни баҳолашда куруқ рақамларга (*масалан, ушланган шахслар ёки расмийлаштирилган баённомалар сонига*) эмас, балки аҳолининг розилиги ва хавфсизлик ҳиссига асосланиши кераклигини илмий жиҳатдан асослайди.

Бундан ташқари, маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиётининг энг муҳим босқичи бўлган далилларни йиғиш, мустаҳкамлаш ва баҳолаш масалалари процессуал ҳуқуқ доирасида кескин мунозараларга сабаб бўлган йўналишлардан биридир. Тадқиқотчилар *Г.З. Тулаганова* ва *В.С. Балакишин* каби олимларнинг илмий мақолалари ва диссертацияларида исбот қилиш жараёнининг босқичлари бўйича ўзига хос концепция илгари сурилган³. Улар далилларни мустаҳкамлашни уларни тўплашдан кейинги навбатда турувчи исбот қилишнинг мутлақо мустақил ва алоҳида босқичи сифатида қайд этадилар. Ушбу олимларнинг қарашларига кўра, исбот қилиш жараёни қатъий равишда тўрт босқичдан – далилларни тўплаш, мустаҳкамлаш, текшириш ва баҳолаш босқичларидан иборат деган хулосага келинади. Бу концепцияни Миллий гвардиянинг бевосита маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиётига татбиқ этадиган бўлсак, хизматчининг патрулик давомида ҳуқуқбузарлик ҳолатини визуал ёки техник воситалар ёрдамида аниқлаши (*тўплаш*), сўнгра уни бодикамера хотирасига ёки маъмурий баённомага расмийлаштириши (*мустаҳкамлаш*), алоқа каналлари ва электрон базалар орқали шахснинг мукаддам судланганлигини ёки маъмурий жавобгарликка тортилганлигини аниқлаши (*текшириш*) ва ниҳоят тегишли процессуал қарор қабул қилиши (*баҳолаш*) шаклида намоён бўлади.

Бироқ, маскур назарий ёндашув маҳаллий юридик адабиётларда барча олимлар томонидан бир хилда ва сўзсиз қабул қилинмаган. Жумладан, олим *Б.А. Ражабовнинг* фикрига кўра, далилларни мустаҳкамлаш исбот қилиш жараёнининг алоҳида, мустақил босқичи эмас, балки маълумотларни процессуал тартибда қайд этишнинг (*фиксация қилишнинг*) ўзидир⁴. Муаллиф ушбу жараёнларни сунъий равишда бўлиб ташлаш ҳуқуқни қўллаш амалиётини мураккаблаштиради, деган позицияни илгари суради.

Маскур диссертациявий тадқиқот доирасида юқоридаги илмий баҳслар чуқур таҳлил қилиниб, *Б.А. Ражабовнинг* позицияси маъмурий процессуал ҳуқуқ, хусусан, жамоат тартибини сақлаш шароитидаги Миллий гвардия фаолияти нуктаи назаридан кўпроқ

² Тўрахонов Ш., Абдурашулов Н. Жамоат хавфсизлиги тушунчаси ҳамда илмий таҳлили // Тергов амалиёти / Следственная практика – 2022. – № 4 (16-сон). – URL: <https://anyflip.com/husmc/atyh/basic>

³ Гафуров М. Жиноят процессида далилларни тўплаш ва мустаҳкамлаш тушунчаси, уларнинг исбот қилиш жараёнида тутган ўрни // Тергов амалиёти / Следственная практика. – Тошкент, 2022. – № 4 (16). – Б. 3-4.

⁴ Ўша манбаа: <https://anyflip.com/husmc/atyh/basic>

қўллаб-қувватланади. Бунинг илмий асоси шундан иборатки, маъмурий юрисдикцияда, айниқса кундалик патруль-пост хизмати жараёнида (*масалан, жамоат жойларида спиртли ичимлик истеъмол қилиш ёки майда безорилик ҳолатларида*), далилни “тўплаш” ва “мустаҳкамлаш” аксарият ҳолларда вақт ва макон жиҳатидан битта яхлит, синхрон ҳаракат доирасида бирлашиб кетади. Бугунги рақамлаштириш шароитида ҳуқуқбузарлик ҳолатини бодикамера орқали узлуксиз видеотасвирга олишнинг ўзи ҳам далилни тўплаш, ҳам уни реал вақт режимида электрон воситада мустаҳкамлаш ҳисобланади. Бу процессуал ҳаракатларни сунъий равишда турли босқичларга ажратиш Миллий гвардия ходимларининг маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиётини назарий жиҳатдан ортиқча бюрократлаштириб юборади ва амалиётда тушунмовчиликларни юзага келтиради. Шу сабабли, Миллий гвардия фаолиятини баҳолаш (КРІ) мезонларини ишлаб чиқишда хизматчининг процессуал ҳаракатларини босқичма-босқич эмас, балки яхлит “*ҳуқуқий ва техник фиксация*” (*қайд этиш*) жараёни сифатида интеграциялашган ҳолда баҳолаш мақсадга мувофиқдир.

Шунингдек, маҳаллий олимларнинг илмий ишларида ҳанузгача ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини баҳолашда асосан микдорий (*квантитатив*) кўрсаткичларга таяниш анъанаси сақланиб қолмоқда. Аниқланган ҳуқуқбузарликлар сони, ушланган шахсларнинг умумий салмоғи, ундирилган маъмурий жарималар ҳажми каби статистик маълумотлар фаолият самарадорлигининг асосий ўлчови сифатида талқин қилиниши ҳолатлари кузатилади. Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, баҳолашда фақат статистикага таяниш тизимда ходимлар ўртасида “*кўрсаткич учун ишлаш*” (*палочная система*) носоғлом рақобатини келтириб чиқаради, бу эса жамоатчиликнинг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга нисбатан ишончини кескин пасайтиради.

Шунингдек, сўнгги йилларда, хусусан, охириги 3-5 йил ичида Scopus ва Web of Science каби нуфузли халқаро илмий-метрик базаларда чоп этилган хорижий криминология, полиция ҳуқуқи (*Police Law*) ва маъмурий ҳуқуқ доирасидаги тадқиқотларда маъмурий ҳуқуқни қўллаш ва баҳолаш тизимлари бўйича мутлақо янги концепциялар кенг муҳокама қилинмоқда. Жаҳон юридик фанида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг маъмурий-ҳуқуқий фаолиятини ташкил этишда “*Хизмат кўрсатувчи полиция*” (*Service-oriented policing*), “*Муаммоларга йўналтирилган фаолият*” (*Problem-oriented policing*) ва “*Жамиятга асосланган полиция*” (*Community policing*) моделлари асосий парадигма сифатида эътироф этилмоқда.

Германия маъмурий ҳуқуқ мактаби вакилларида *H.J. Albrecht*⁵ ва *K.H. Gössel*⁶ каби олимлар маъмурий мажбурловни қўллаш жараёнида “*Мутаносиблик тамойили*” (*Verhältnismäßigkeitsprinzip*) концепциясини илмий жиҳатдан чуқур асослаб берганлар. Уларнинг назарий қарашларига кўра, давлат органи вакилининг, шу жумладан, полиция ёки гвардия ходимининг ҳар қандай маъмурий-процессуал ҳаракати кўзланган қонуний мақсадга эришиш учун фуқаронинг ҳуқуқларига энг кам зарар келтирувчи восита бўлиши шарт. Ушбу тамойил учта ички суб-элементдан ташкил топади: *воситанинг мақсадга мувофиқлиги* (*Geeignetheit*), *зарурлиги* (*Erforderlichkeit*) ва *мутаносиблиги* (*Angemessenheit*).

⁵ Albrecht H.-J. Evaluation polizeilicher Tätigkeit und Kriminalprävention // Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform. – 2015. – № 3. – S. 185-198.

⁶ Gössel K.H. Strafverfahrensrecht. – Stuttgart: Kohlhammer, 2011. – S. 112-115.

Германияда Федерал полиция (*Bundespolizei*) ва ер полициялари (*Landespolizei*) фаолиятини КРІ асосида баҳолашда ходим томонидан нечта баённома тузилгани эмас, балки айнан шу мутаносиблик тамойилига қанчалик риоя қилинганлиги асосий индикатор ҳисобланади. Масалан, баённомаларнинг маъмурий судлар томонидан бекор қилинмаганлик улуши ҳамда фуқаролар шикоятларининг минималлиги ходим фаолиятини ижобий баҳолаш учун бош мезон вазифасини ўтайди.

АҚШ ва Буюк Британия олимлари, хусусан, *D.H. Bayley*⁷, *H. Goldstein*⁸, *L. W. Sherman*⁹ каби криминологлар эса фаолиятни баҳолашда “Жамоатчилик ишончи ва легитимлик” (*Community trust and legitimacy*) концепциясини ёқлайдилар. *Роберт Пилнинг* тарихий тамойилларига асосланган инглиз-саксон ҳуқуқ тизимида полициянинг кучи унинг жамият томонидан тан олинishi билан ўлчанади. Буюк Британияда НМІСFRS (*Her Majesty's Inspectorate of Constabulary and Fire & Rescue Services - Ҳазрати Олияларининг Полиция ва ўт ўчириш хизматлари инспекцияси*) томонидан кенг қўлланиладиган PEEL (*Police Effectiveness, Efficiency, and Legitimacy – Полициянинг Самарадорлиги, Натижадорлиги ва Легитимлиги*) баҳолаш астури бунга яққол мисолдир. Мазкур дастур асосида олиб борилган илмий тадқиқотлар шуни кўрсатадики, баҳолаш фақат содир этилган ва рўйхатга олинган ҳуқуқбузарликлар статистикасига эмас, балки локал ҳудуддаги муаммоларнинг қанчалик тез ҳал этилгани, маблағларнинг тўғри сарфлангани ва энг асосийси, аҳоли ўртасида мунтазам ўтказиладиган репрезентатив сўровномалар натижаларига асосланади.

Япония ҳуқуқ тизимида эса ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятининг ўзига хос модели шаклланган бўлиб, бу тизим маҳаллий олимлар *S.Miyazawa*¹⁰ ва *K. Amano*¹¹ томонидан кенг тадқиқ этилган. Улар марказий ўринга “Кобан” (*Koban – маҳаллий полиция таянч пунктлари*) тизимини қўядилар. Япон моделлари бўйича изланишлар олиб борган мутахассисларнинг хулосаларига кўра, баҳолаш мезонлари сифатида хизматчининг ўз ҳудудидаги аҳоли билан индивидуал мулоқот қила олиш қобилияти, ҳудуд инфратузилмасини билиши ва ижтимоий профилактикани амалга ошириши биринчи ўринга чиқади. Японияда патруль ходимининг маъмурий амалиёти аксарият ҳолларда фуқарони жазолашга ёки жаримага тортишга эмас, балки уни тўғри йўлга солишга (*профилактик огоҳлатириш, йўл-йўриқ кўрсатиш*) йўналтирилган. Уларнинг фаолияти ҳудуддаги ижтимоий сокинлик даражаси ва жиноятчилик кўркувининг (*fear of crime*) пастлиги билан ўлчанади.

Хорижий давлатларнинг илмий-назарий концепцияларини Ўзбекистон Миллий гвардиясининг маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти билан қиёсий таҳлил қилганда шундай хулосага келиш мумкинки, бизнинг миллий маъмурий-ҳуқуқий назариямиз ҳали ҳам маъмурий мажбурлов чорасининг “*интизомий-жазолаш*” хусусиятига ва ҳуқуқбузарлик

⁷ Bayley D. H. Police for the Future. – New York: Oxford University Press, 1994. – P. 82.

⁸ Goldstein H. Problem-Oriented Policing. – New York: McGraw-Hill, 1990. – P. 45-46.

⁹ Sherman L. W. Trust and Confidence in Criminal Justice // National Institute of Justice. – Washington, DC: U.S. Department of Justice, 2001. – P. 5.

¹⁰ Miyazawa S. Policing in Japan: A Study on Making Crime. – Albany: State University of New York Press, 1992. – P. 142-145.

¹¹ Amano K. Legal Sociology and State Apparatus in Japan. – Tokyo: Yuhikaku Publishing, 1995. – P. 88-90.

фактини процессуал расмийлаштиришга кўпроқ урғу бермоқда. Илғор хорижий адабиётлар эса баҳолашнинг марказига *жазонинг муқаррарлиги* ёки *протоколлар сонини* эмас, балки ижтимоий муҳитнинг соғломлашувини, маъмурий ҳаракатнинг мутаносиблигини ва фуқароларнинг хавфсизлик ҳиссини қўяди. Ушбу кескин назарий зиддият миллий қонунчилигимиздаги ва идоравий норматив ҳужжатлардаги баҳолаш (*KPI*) индикаторларини парадигмал жиҳатдан тубдан қайта кўриб чиқиш, жазоловчи ёндашувдан хизмат кўрсатувчи моделга ўтиш зарурлигини илмий жиҳатдан тасдиқлайди.

Миллий гвардиянинг маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти унинг жамоат тартибини сақлаш, объектларни қўриқлаш ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасини таъминлаш борасидаги кундалик хизмат фаолиятининг ажралмас, узвий қисми ҳисобланади. Бугунги кунда ушбу амалиёт Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси, 2020 йил 18 ноябрда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг Миллий гвардияси тўғрисида”ги ЎРҚ-647-сонли Қонуни¹² ҳамда бошқа бир қатор идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида тартибга солинади.

Қонунчилик таҳлили шуни кўрсатадики, Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг (МЖТК) 248¹-моддасига мувофиқ, Миллий гвардия органлари жамоат жойларида спиртли ичимлик истеъмол қилиш (*187-модда*), майда безорилик (*183-модда*), совуқ қурол ёки спорт буюмларини қурол сифатида олиб юриш (*185², 185³-моддалар*), вояга етмаганларни ғайриижтимоий хатти-ҳаракатларга жалб қилиш (*188-модда*) каби ўнлаб тоифадаги маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича ишларни кўриб чиқиш ва маъмурий баённомалар тузиш ваколатига эгадир. Мазкур ваколатларнинг қонунчилик даражасида мустаҳкамланиши Миллий гвардиянинг жамиятдаги ўрнини мустаҳкамлашга ва жамоат хавфсизлигини тезкор таъминлашга хизмат қилмоқда. Бироқ, фаолиятни амалий ташкил этиш, уни бошқариш ва баҳолашнинг амалдаги тизимининг чуқур таҳлили қуйи тизимда, яъни патруль хизматини ўташ жойларида бир қатор ўткир амалий ва тизимли муаммоларни юзага чиқармоқда.

Шу ўринда, баҳолаш тизимининг (*KPI*) амалдаги ҳолати, кадрлар салоҳияти ва рақамли инфратузилма таҳлиliga назар ташласак. Дарҳақиқат, бугунги кунда Миллий гвардиянинг патруль-пост хизмати фаолиятини ташкил этиш ва бўлинмаларнинг хизмат юки мустаҳкам қонунчилик базаси ва идоравий-йўриқномавий ҳужжатлар билан таъминланган бўлса-да, бу фаолиятни индивидуал ва жамоавий баҳоловчи *KPI* (*Key Performance Indicators - Самарадорликнинг муҳим кўрсаткичлари*) тизимини ишлаб чиқиш ва уни амалиётга жорий этиш мураккаб кечмоқда¹³.

Амалиётда патруль-пост хизматига хизматчиларни жалб қилиш ва уларни тайёрлаш тизими ўзига хос тартибга эга. Патруль хизматини самарали ташкил этишда кадрлар билан таъминлаш ва уларни доимий ўқитиш масаласи ўта муҳим аҳамият касб этади.

¹² “Ўзбекистон Республикасининг Миллий гвардияси тўғрисида”ги ЎРҚ-647-сонли Қонуни 18.11.2020 й. // Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 19.11.2020 й., 03/20/647/1529-сон // URL: <https://lex.uz/docs/5108865>

¹³ Туракулов З. З. Патруль-пост хизмати фаолиятини амалга оширишда ташкилий механизмларни такомиллаштириш масалалари // Journal of Sustainability in Integrated Policy and Practice. – 2025. – Vol. 3, № 7. – Б. 54–65. – URL: <https://journals.proindex.uz/-index.php/SIPP/article/view/2645>

Мавжуд тартибга кўра, ички ишлар органлари ва Миллий гвардия патруль бўлинмаларига хизматга қабул қилиш белгиланган қатъий танлов ва аттестация талаблари асосида амалга оширилмоқда: номзодлар белгиланган тартибда умумий билим даражаси, психологик барқарорлик ва жисмоний тайёргарлик синовларидан ўтадилар.

Лекин, юқори жисмоний ва психологик тайёргарликка эга бўлиб хизматга қабул қилинган ходимнинг кундалик ҳуқуқни қўллаш фаолиятини холис, автоматлаштирилган тарзда баҳоловчи интеграциялашган рақамли тизим тўлиқ шаклланмаганлиги кўплаб саволларни келтириб чиқармоқда.

Рақамлаштириш, “Электрон ҳукумат” доирасида ахборот алмашинуви ва инновацион технологияларни жорий этиш соҳасидаги реал ҳолатни таҳлил қилганда, энг катта муаммолардан бири сифатида рақамли назорат воситалари ва турли идоралар маълумотлар базаларининг ўзаро интеграция қилинмаганлигини яққол кўрсатиш мумкин.

Сўнгги йилларда давлат миқёсида “Smart Justice” (*Ақлли адолат*) ва “E-Patrol” каби замонавий рақамли лойиҳалар жорий этилаётганига қарамай, уларнинг қуйи бўғинлардаги амалий ижроси коникарсиз даражада қолмоқда.

Қоидага кўра, патруль ходими кўчада ёки жамоат жойида хизмат олиб бораётганда, жойида туриб қидирувдаги шахсни аниқлаш ёки гумонланувчи фуқаронинг шахсига аниқлик киритиш учун ички ишлар органларининг, ФХДЁ ва бошқа идораларнинг маълумотлар базасига тезкор, мобиль уланиш имкониятига эга бўлиши лозим¹⁴.

Бироқ, тадқиқотлар шуни кўрсатадики, ҳозирча бундай идоралараро интеграция тўлиқ ва узлуксиз таъминланмаган.

Ҳар бир патруль ходимининг қўлида онлайн режимда фуқароларнинг жиноий ҳисобга олинганлик, қидирувда эканлик ёки муқаддам маъмурий жавобгарликка тортилганлик маълумотларини мустақил текшириш воситаси (*ишловчи планшет ёки махсус смартфон*) етарли эмас. “E-Patrol” ахборот тизими ишлаб чиқилган бўлса-да, унинг Миллий гвардия хизматчиларининг барча қатламларини қамраб олиши даражаси пастлиги сабабли, ходимлар фуқаронинг шахсини аниқлаш учун уни энг яқин таянч пунктига ёки Ички ишлар бўлимига олиб боришга мажбур бўлмоқдалар.

Бу эса жараёни чўзиб юборади, фуқароларнинг эркин ҳаракатланиш ҳуқуқларини чеклайди ва ўз навбатида, ходимнинг фаолиятини баҳолашдаги асосий КРІ кўрсаткичларидан бири бўлган “тезкорлик ва фуқароларга ноқулайлик тугдирмаслик” тамойилининг бузилишига олиб келади.

Қуйида биз Миллий гвардия ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг маъмурий фаолиятини баҳолашдаги амалдаги миллий кўрсаткичлар ҳамда илғор хорижий давлатларнинг (*Германия, Япония, Буюк Британия*) КРІ моделлари ўртасидаги батафсил қиёсий таҳлилига назар ташласак.

1-жадвал. Маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиётини баҳолаш моделларининг қиёсий таҳлили

¹⁴ Ўша манбаа: Journal of Sustainability in Integrated Policy and Practice. – 2025. – Vol. 3, № 7. – Б. 54–65. – URL: <https://journals.proindex.uz/index.php/SIPP/article/view/2645>

Баҳолаш мезонлари ва параметрлари	Ўзбекистон (Амалдаги миллий ҳолат)	Германия модели (Bundespolizei / Landespolizei)	Япония модели (Koban тизими)	Буюк Британия модели (PEEL дастури)
Фаолиятни баҳолашнинг асосий индикатори	Тузилган маъмурий баённомалар, аниқланган ҳуқуқбузарликлар ва ушланган шахсларнинг статистик сони (асосан миқдорий ўлчовлар).	Маъмурий ҳаракатнинг мутаносиблиги, қонунийлиги ва суд томонидан бекор қилинмаган қарорларнинг юқори улуши.	Маҳаллий аҳолининг полиция хизматига бўлган қўрқинчлиқ ишончи, ҳудуддаги осойишталик ва жиноят кўрқувининг пастлиги.	Маблағларнинг самарали сарфланиши, маҳаллий муаммони ҳал этиш тезлиги, процессуал қонунийлик ва легитимлик.
Рақамли инфратузилма ва базалар интеграцияси	Қисман жорий этилган. (“E-Ma'muriy ish” мавжуд, лекин “E-Patrol” ва ИИВнинг тезкор базалари тўлиқ интеграция қилинмаган).	Тўлиқ ва мутлақ интеграция (Inpol-Neu ва POLAS тизимлари орқали барча маълумотларга мобил қўрилмадан кириш).	Юқори даражадаги локал ва миллий маълумотлар интеграцияси, маҳаллий аҳолининг рақамли паспортизацияси.	Ягона миллий маълумотлар базаси (PNC - Police National Computer) орқали реал вақтда узлуксиз уланиш имконияти.
Фуқаролар шикоятининг баҳолашга таъсири	Асосли шикоят ходимга нисбатан интизомий жазо беришга асос бўлади, лекин тизимли КРІ баҳолашда паст математик вазнга эга.	Бўлинманинг ва ходимнинг умумий рейтингига кескин салбий таъсир кўрсатувчи (чегирувчи) асосий омил ҳисобланади.	Жамоатчилик кенгашлари орқали тўғридан-тўғри ходим рейтингини туширади ва ҳудуддан ўтказилишига сабаб бўлади.	Мустақил инспекция (HMICFRS) томонидан бўлинманинг легитимлик кўрсаткичи даражасининг кескин пасайишига олиб келади.
Маъмурий чоранинг асосий мақсади ва характери	Интизомий таъсир кўрсатиш, жазонинг муқаррарлигини таъминлаш ва жарима ундириш орқали тартибга чақириш.	Вазиятни барқарорлаштириш, хавфни бартараф этиш ва қонунга итоаткорликни тиклаш (Энг кам зарар келтириш).	Муаммони жойида, низосиз ҳал этиш, фуқарони тўғри йўлга солиш, жамиятдан ажратиб қўймаслик (Профилактик).	Жамоатчилик манфаатини ҳимоя қилиш, адолатни қарор топтириш ва такрорий ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш.

Таҳлиллар шуни яққол кўрсатадики, гарчи янги Ўзбекистонда электрон ҳукумат ривожланаётган бўлса-да, патруль хизматидаги маъмурий амалиётда ҳуқуқбузарликларни расмийлаштириш жараёни ҳали ҳам кўп ҳолларда эскича усулда амалга оширилмоқда.

Электрон базаларнинг “Data-Silo” (маълумотларнинг ёпиқлиги, изоляцияси) ҳолатида эканлиги сабабли, маъмурий жавобгарликка тортишнинг тезкорлик ва шаффофлик тамойилларига путур етмоқда, бу эса ўз навбатида турли коррупциоген хавфларни юзага келтириш эҳтимолини оширади.

Шу ўринда, амалий ва норматив таҳлил жараёнида аниқланган яна бир ўта муҳим ва тизимли жиҳат – бу *Миллий гвардия бўлинмалари* ва *Ички ишлар органларининг* жамоат тартибини сақлашдаги биргаликдаги, қўшма хизматидир. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш амалиётидан ва кундалик кузатувлардан маълумки, кўп ҳолларда тунги ва кундузги патруль йўналишларида Миллий гвардия ҳарбий хизматчилари (*ёки ходимлари*) ҳамда Ички ишлар органларининг патруль-пост хизмати (*ППХ*) ходимлари бирлаштирилган қўшма наряд сифатида биргаликда хизмат олиб борадилар. Бундай ёндашув куч ва воситалардан самарали фойдаланиш ҳамда ўзаро ёрдам нуқтаи назаридан ўзини оқлайди.

Бироқ, бундай биргаликда хизматни ўташ пайтида Миллий гвардия вакиллари *нинг* ҳуқуқий мақоми норматив жиҳатдан янада аниқлаштиришни талаб қилади, зеро уларнинг ҳар бири (*ИИО ходими ва Миллий гвардия хизматчиси*) турлича идоравий бўйсунувга ва ҳисоботдорликка эга ¹⁵. Масалан, биргаликдаги патруль томонидан кўчада жамоат тартибини бузувчи маъмурий ҳуқуқбузарлик (*айтайлик, майда безорилик ёки белгиланмаган жойда спиртли ичимлик ичиши*) аниқланганда, маъмурий баённомани айнан қайси идора вакили расмийлаштириши кераклиги, ушланган шахс қайси органга топширилиши ва энг асосийси, ушбу “*натижа*” қайси органнинг статистикасига (*яъни, қайси ходимнинг КРІ кўрсаткичига*) қўшилиши амалдаги қонуности ҳужжатларида ва МЖТКда аниқ, қатъий дифференциация қилинмаган.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг ҳам 248-моддаси (*Ички ишлар органлари*), ҳам 248¹-моддаси (*Миллий гвардия органлари*) бир хил тоифадаги кўплаб ҳуқуқбузарликлар бўйича параллель ваколатларни тақдим этади. Натижада, идоралар ўртасида кўрсаткичларни шакллантиришда “*натижа талашиши*” (*ким кўпроқ баённома тузиши*) ёки аксинча, жавобгарликни ва ҳужжатлаштиришдек мураккаб процессуал ишни бир-бирининг зиммасига юклаш, фуқарони икки идора ўртасида сарсон қилиш каби ўткир амалий муаммолар туғилмоқда. Бундай ваколатларнинг такрорланиши (*дублирование*) шароитида ходимнинг индивидуал фаолиятини холис баҳолаш имконсиздир.

Мазкур параграф доирасида олиб борилган кенг қўламли назарий, қиёсий ва амалий таҳлилларга таяниб, шунингдек, маъмурий юрисдикция соҳасидаги қонунчиликни инвентаризация қилиш натижаларидан келиб чиқиб, тадқиқотчи сифатида шуни алоҳида ва қатъий таъкидлаш лозимки, бугунги кунда Миллий гвардиянинг маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва фаолиятни баҳолаш тизимида қуйидаги концептуал ва ҳуқуқий бўшлиқлар (*пробеллар*) очик-ойдин намоён бўлмоқда. Буларга:

Биринчидан, КРІ баҳолаш тизимининг ягона, қонун даражасидаги норматив-ҳуқуқий базаси мавжуд эмаслиги муаммоси.

Бугунги кунда Миллий гвардия ҳарбий хизматчилари ва ходимларининг фаолиятини баҳолаш асосан ички идоравий буйруқлар, йўриқномалар ва фармойишлар билан тартибга солинмоқда. Лекин, давлат бошқаруви назариясига кўра, КРІ баҳолаш тизими объектив ва адолатли бўлиши учун у фақат ёпиқ идоравий ҳужжатлар билан эмас, балки жамоатчилик томонидан назорат қилинадиган, очик, барча учун тушунарли бўлган Ягона миллий

¹⁵ Туракулов З. З. Патруль-пост хизмати фаолиятини амалга оширишда ташкилий механизмларни такомиллаштириш масалалари // Journal of Sustainability in Integrated Policy and Practice. – 2025. – Vol. 3, № 7. – Б. 54-56. – URL: <https://journals.proindex.uz/-/index.php/SIPP/article/view/2645/2810>

норматив ҳужжатга (*касбий стандартга ёки Вазирлар Маҳкамаси қарорига*) асосланиши керак. Ички буйруқларга асосланган баҳолаш тизими ҳеч қачон субъективликдан ва идоравий манфаатдорликдан холи бўла олмайди, чунки бу тизимда баҳоловчи ҳам (*раҳбар*), баҳоланувчи ҳам (*ходим*) битта ёпиқ тизим ичидаги мансабдор шахслардир. Бу эса тизимнинг ўзини-ўзи ҳимоя қилиш (*корпоратив бирдамлик*) инстинктини кучайтириб, фуқароларнинг манфаатларини иккинчи даражага тушириб қўяди.

Иккинчидан, рақамли инфратузилмадаги чуқур номутаносиблик ва “Data-Silo” синдроми. Юқоридаги таҳлилларда қайд этилганидек, патруль ходимининг воқеа жойида туриб, тезкор ва комплекс маълумот олиш имконияти техник ва институционал жиҳатдан чекланганлиги маъмурий ҳуқуқни қўллашнинг процессуал муддатлари қўпол равишда бузилишига олиб келмоқда. Фуқаронинг шахсини, унинг маъмурий тарихини ёки транспорт воситасига оид маълумотларни аниқлаш учун уни таянч пунктларига ёки ИИБ бўлимларига мажбуран олиб бориш талаб этилмоқда. Бу жараён қўп ҳолларда соатлаб вақтни олади. Ҳуқуқий нуқтаи назардан бу ҳолат фуқароларнинг Конституцияда белгиланган эркин ҳаракатланиш ҳуқуқини асоссиз чеклаш (*де-факто ушлаб туриш*) ҳисобланади ва жамиятнинг Миллий гвардияга нисбатан ишончининг кескин пасайишига сабаб бўлади. Баҳолаш тизимидаги KPI кўрсаткичлари фақатгина маълумотлар базалари (*масалан, Судларнинг “Е-Ма'muriy ish”, Адлия вазирлигининг ФХДЁ, ИИБнинг “Е-Patrol” ва “Shaxs” базалари*) барча патруль хизматчилари учун мобиль платформаларда тўлиқ интеграция қилингандан сўнггина автоматик, реал вақтда ва инсон омилисиз ишлаши мумкин.

Учинчидан, ваколатлар ва мақомларнинг ноаниқлиги натижасидаги процессуал тафовутлар ва коллизиялар. Миллий гвардия ва Ички ишлар органлари ходимларининг жамоат жойларида биргаликда хизмат олиб бориши шароитида уларнинг маъмурий юрисдикция ҳуқуқлари бевосита кесишади. Бу жараёнда ким асосий (*лидер*), ким эса ёрдамчи эканлиги норматив жиҳатдан ноаниқ қолмоқда. Хизмат вақтида функцияларнинг юқори даражада такрорланиши ходимлар фаолиятини индивидуал баҳолашни (*Individual Performance Evaluation*) имконсиз қилиб қўяди. Баҳолаш тизими объектив, ўлчанадиган ва адолатли бўлиши учун ҳар бир хизматчининг аниқ, фақат ўзига тегишли бўлган, бошқа идора билан такрорланмайдиган жавобгарлик зонаси ва процессуал мажбурияти бўлиши шарт.

Тадқиқотчи сифатида ушбу муаммоларни комплекс ҳал қилиш ва Миллий гвардия фаолиятини баҳолашда жазоловчи статистикадан воз кечиб, хизмат кўрсатиш сифатига ўтиш учун мутлақо янги, математик ва мантиқий жиҳатдан асосланган **“Рақамли-Интеграциялашган Рейтинг Модели”ни (Digital-Integrated Rating Model - DIRM)** миллий қонунчиликка ва амалиётга жорий этиш таклиф қилинади.

Мазкур инновацион моделнинг математик ва мантиқий ифодаси куйидагича шаклланади:

$$KPI_{umuriy} = \alpha(A_e) + \beta(I_j) - \gamma(Sh_f)$$

Бу ерда моделнинг ҳар бир элементи ўзига хос ҳуқуқий ва амалий юкка эга:

- A_e – электрон тарзда, бевосита воқеа жойида (*фуқарони бўлимга олиб бормасдан, вақтини олмасдан*) ҳал этилган маъмурий ишлар ва расмийлаштирилган профилактик огоҳлантиришлар салмоғи. Бу кўрсаткич қанча юқори бўлса, ходим шунча кўп рақамли технологиялардан унумли фойдаланаётганлигини билдиради.

- I_j – жамоатчиликнинг (*ҳудуд аҳолисининг*) хизматчи фаолиятидан қониқиш индекси. Бу мустақил сўровномалар ва “E-Patrol” тизими орқали фуқароларга юбориладиган SMS-баҳолаш орқали аниқланади (*масалан, банк ёки давлат хизматлари марказларидаги каби “Хизматдан қониқдингизми?” тизими*).

- Sh_f – фуқароларнинг асоссиз ушлаб туриш, ваколат доирасидан четга чиқиш ёки муомала маданиятини бузиш бўйича асосли (*тасдиқланган*) шикоятлари сони. Бу чегирма коэффициенти бўлиб, умумий баллдан айириб ташланади.

- α, β, γ – ҳар бир кўрсаткичнинг миллий менталитет ва ҳудуддаги криминоген вазиятдан келиб чиқиб белгиланадиган вазн коэффициентлари.

Ушбу DIRM модели доирасида Миллий гвардия хизматчисининг муваффақияти у қанча кўп одамни ушлаб бўлимга олиб келгани ёки қанча кўп жарима ёзгани билан ўлчанмайди. Аксинча, ходим жойида туриб, вазиятни тўғри баҳолаб, профилактик тушунтириш орқали ҳуқуқбузарликни бартараф этса ва вазиятни электрон қайд этиб ҳал қилса, шунча юқори рейтинг балли тўплайди. Бу эса тизим ходимларининг психологик мотивациясини ўзгартириб, фаолиятнинг реал ҳаётда жазолашдан инсонларга хизмат кўрсатишга, уларни муҳофаза қилишга ўтишини амалда кафолатлайди.

Миллий гвардиянинг маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиёти, норматив-ҳуқуқий базанинг амалдаги ҳолати ва фаолиятни баҳолаш тизимини комплекс, илмий ва танқидий таҳлил қилиш натижасида қуйидаги аниқ, илмий асослантирилган амалий хулосалар ва қонунчиликка таклифлар ишлаб чиқилди:

Биринчидан: Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 248 ва 248-1-моддалари нормаларини қайта кўриб чиқиш ва тегишли идоравий ҳужжатларга қўшма патруллик хизмати пайтида Миллий гвардия ва Ички ишлар органлари ходимларининг маъмурий процессуал ваколатларини аниқ чегараловчи (дифференциация қилувчи) нормаларни киритиш лозим. Бунда қонунчиликда “Ҳар бир маъмурий ҳуқуқбузарлик факти бўйича процессуал ҳаракатни ва ҳужжатлаштиришни айнан шу ҳуқуқбузарликни биринчи бўлиб визуал ёки техник аниқлаган муассаса вакили мустақил расмийлаштириши шарт” деган тамойилни қатъий белгилаш таклиф этилади. Бу идоралар ўртасидаги натижа таллашиш ёки масъулиятдан қочиш иллатларига чек қўяди.

Иккинчидан: Ёпиқ идоравий буйруқлар амалиётидан чекинган ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарори билан “*Жамоат хавфсизлигини таъминловчи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари фаолиятини KPI асосида баҳолашнинг Ягона миллий методикаси*”ни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш зарур. Ушбу ҳужжатда ходимларни баҳолашда микдорий кўрсаткичлардан кўра сифат кўрсаткичларига (*жамоатчилик ишончи, мутаносиблик ва процессуал тезкорлик*) устуворлик берилиши қонуна мустаҳкамланиши керак.

Бу баҳолаш мезонларининг субъективликдан холи бўлишини ва шаффофлигини таъминлайди.

Учинчидан (*Рақамлаштириш бўйича таклиф*): “E-Patrol” ахборот тизимини Миллий гвардиянинг жамоат тартибини сақлашга жалб этилган барча мобиль бўлинмалари учун мажбурий тарзда жорий этиш лозим. Шунингдек, мазкур тизимнинг Ички ишлар органларининг криминалистик базаси, Судларнинг ахборот тизимлари ҳамда ФХДЁ базаси билан онлайн (*реал вақт режимида*) узлуксиз интеграциясини таъминлашни Вазирлар Маҳкамаси даражасидаги норматив ҳужжат билан мажбурий қилиб белгилаш керак. Бу фуқароларни шахсини аниқлаш мақсадида асоссиз равишда бўлимларга олиб бориш амалиётига барҳам беради.

Ушбу таклиф этилаётган инновацион моделлар ва ҳукукий механизмлар нафақат маъмурий ҳуқуқни қўллаш амалиётининг сифати ва тезкорлигини оширишга хизмат қилади, балки фаолиятни баҳолашдаги мавжуд субъектив омилларни бутунлай бартараф этади. Бироқ, шуни унутмаслик керакки, ушбу тизимли ўзгаришларни муваффақиятли жорий этиш нафақат маъмурий процессуал амалиётда, балки бевосита жамоат тартибини сақлаш ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга ошириш жараёнида баҳолаш мезонларини қўллашдаги янада чуқурроқ ҳукукий ва тизимли муаммоларни ўрганишни талаб қиладики, бу ўзига хос мураккаб масалалар мантикий равишда диссертациянинг кейинги параграфида асосий тадқиқот объекти сифатида батафсил кўриб чиқилади.